

## DE STADS- EN PAROCHIEGRENZEN VAN BLANKENBERGE

door Lic. R. BOTERBERGE

Blankenberge en Uitkerke die in mei 1970 tot één gemeente werden samengevoegd, hebben een merkwaardige grenshistorie meegemaakt.

Blankenberge, in de loop van de tweede helft van de 13e eeuw tot stad verheven, heeft meerdere malen gepoogd zijn oorspronkelijke grenzen te wijzigen t.o.v. Uitkerke dat tot het Brugse Vrije behoorde. Zo was de scheidingslijn tussen Blankenberge en Uitkerke niet alleen een parochiegrens, maar eveneens de afbakening van twee rechtsgebieden : het Brugse Vrije en het stadsgebied Blankenberge, waar eigen burgemeesters en schepenen voor het bestuur en de rechtspraak instonden.

De oorspronkelijke grens volgde de Oostpoortwatergang tot de Oostdijk. Vandaar, een weinig noordelijker, liep ze in westelijke richting alover de Westdijk en langs de Eerste Evendijk tot de Grote Ede (= Blankenbergse vaart) die de stad in het westen begrenste (1).

Zeer merkwaardig echter was dat sedert het midden van de 14e eeuw de parochiekerk van de vissersstad, onder de aanroeping van Sint-Antonius Abt, op een perceel grond buiten de eigen stadsgrenzen stond, binnen het Uitkerks grondgebied ! De Sint-Antoniuskerk verving het O.-L.-Vrouwekerkje van Scarphout dat meer zeewaarts gelegen was en dat zwaar geteisterd uit de winterstormen van 1334-1335 kwam (2). Dit betekende dat sinds de ingebruikname van de kerk, de Blankenbergenaars steeds buiten hun eigen stadsgrenzen ter kerke moesten gaan alover een gebied dat de 'Keure' werd genoemd (3). De Keure, ongeveer 6 gemeten groot, lag tussen de West- en de Oostdijk, de stadsgrens en het kerkhof en viel onder de jurisdictie van het Brugse Vrije. Het laat zich raden dat ingevolge zo'n situatie, allerlei problemen en konflikten ontstonden.

---

(1) Zie kaart fig. 1.

(2) Voor de geschiedenis van de Sint-Antoniuskerk verwijzen we naar onze studie over de kerk, die binnenkort zal verschijnen.

(3) Hoogstwaarschijnlijk werd dit stuk de Keure genoemd, omdat het bestuur van het Vrije zeer sterk wilde benadrukken dat deze strook, tussen de stadsgrens en het kerkhof met kerk van Blankenberge, onder zijn bevoegdheid viel. Zie uitleg bij E. VERWIJS - VERDAM, *Middelnederlandsch woordenboek*, deel III, kol. 1905-1906. Core = keure : « Gebied waarbinnen een keur geldt. Dit kan meer of minder groot zijn ; nu eens wordt er een heel geweest, dan weder het gebied van eene stad of zelfs een gedeelte er van door uitgedrukt ». Zie het voorbeeld aangehaald voor Sluis.

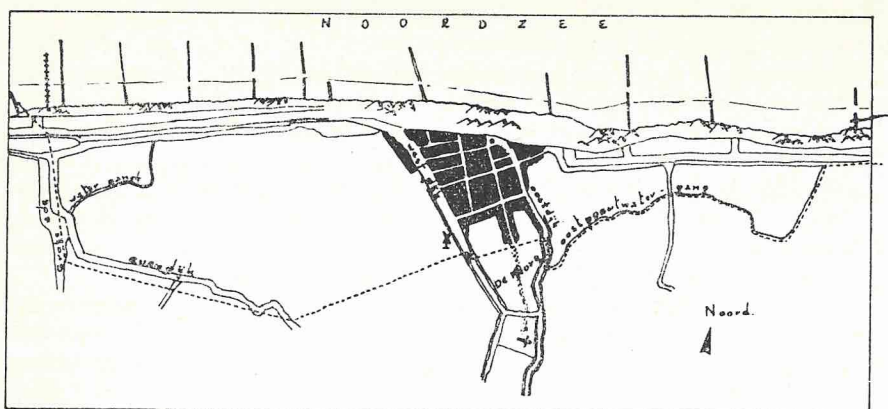


Fig. 1 — De oorspronkelijke grens van Blankenberge.

Alhoewel het bestuur van het Brugse Vrije de bewoners van de vissersstad nooit verhinderde naar hun bidplaats te gaan, hebben zich toch allerlei 'grensincidenten' voorgedaan. Wat er o.m. gebeurde, leert ons een document van 1505 (4).

Blankenbergenaars die bij iemand van het Brugse Vrije in de schuld stonden of tegenover de magistratuur van het Vrije iets op hun kerfstok hadden, werden binnen de Keure opgewacht, aangehouden en naar de gevangenis te Brugge overgebracht. Maar het feit dat de schepenbank van het Vrije slechts op vrijdag en zaterdag zetelde en soms in 't geheel niet, had heel dikwijls een extra lang wachten op de invrijheidsstelling voor gevolg. En zoals burgemeesters en schepenen van Blankenberge het voorhielden, betekende dit voor een stad, die van de visserij leefde, een zeer zwaar verlies, dat zelfs naar de totale ondergang kon leiden! Begrijpelijk was dergelijke toestand uiterst onaangenaam, « *dure à porter* » en daar kon Blankenberge niets tegen inbrengen omdat het, voor om 't even welk feit, niemand van het Brugse Vrije mocht aanhouden.

In het begin van de 16e eeuw echter slaagde de stad erin gedeeltelijk aan de greep van het Vrije te ontkomen en aan die onprettige situatie een einde te stellen.

Op 15 en 16 mei ontscheepte te Blankenberge Johanna van Castilië, in de geschiedenis als Johanna de Waanzinnige bekend, samen met haar gevolg. Sedert 21 oktober 1496 was deze Spaanse de gemalin van Filips de Schone, vorst der Nederlanden. Begin november 1501 waren beiden naar Spanje afgereisd om zich aldaar als de toekomstige troonopvolgers te laten huldigen. In het teken van die reis hield men te Oostende (wellicht ook in andere steden) een ommegang, opdat de vorsten een voorspoedige reis zouden mogen kennen en gezond en wel terugkeren. Een afvaardiging van het Blankenbergs stadsbestuur stapte erin op alsmede leden van de kamer van

(4) Gepubliceerd door J. COLENS, *Le Beryder de l'ambacht d'Uykerke au Franc de Bruges et la procession de Saint-Pierre à Blankenberghe*, Annales de la Société d'Emulation, Brugge, 1890, blz. 174-176.

retorica « *de welke aldaer scoone moralisacie toochden ende speilden ter eeren van mynen heere Sinte Blaesius* » (5).

Na een rondreis door Spanje, keerde Filips de Schone eind december 1502 alleen terug omdat « *Madame demoreroit jusques après sa couche* » (6). Tenslotte volgde Johanna in 1504 per schip en kwam half mei vóór Blankenberge voor anker, waar Filips zijn gade kwam ophalen (7). Uit de stadsrekeningen van 1504 blijkt het gastvrij en hartelijk onthaal der landsvorsten : 24 stuurlui brachten met hun schuiten volk en bagage aan land. De vorsten met hun gevolg werden ondergebracht « *in diversche poorters huusen* » en evenmin ontbraken de muzikanten (8).

Van dit kort verblijf van Filips en Johanna in hun stad hebben burgemeesters en schepenen gebruik gemaakt om zich over de handelwijze van het Brugse Vrije op de Keure te beklagen. Er werd hun alsdan een oplossing van het probleem door de landsheer beloofd. Inderdaad een maand later reisden baljuw en burgemeester Lyon naar Brussel « *omme te vercryghene zekere privilegen van onsen harden gheduchten heere ter cause van zynder blyder incomste hier binnen deser stede* » (9).

Filips de Schone herinnerde zich terdege de « *joyeux arrivement ... en ice-lui lieu de Blanckeberghe, du retour de nostre premier voyage en Espaignes* » en beloofde op 27 november 1505 de stedelingen met een oktrooi. Daarin werd zeer uitdrukkelijk vastgesteld dat geen enkele Blankenbergenaar, op weg naar of bij terugkeer van de kerk, door iemand mocht aangehouden worden : « *... accordons, ottroyons et consentons par la teneur de ces présentes que doresenavant, ils puissent de nostre dicte ville et banlieue de Blanckeberghe aller leur droit chemin jusques en leur église pour y oïr la messe et le service divin et en retourner à leurs hostels ainsi que bon leur semblera, sans, en allant ou retournant, y pouvoir estre prins, arrestez ni empêchiez par quij, ne pour quelque cause civile que ce soit ou puisse estre, le tout sans fraude* » (10).

Ondanks dit privilege viel het de gerechtsdienaars van het Vrije soms moeilijk de Blankenbergse poorters, die bij hen in het krijt stonden, ongestraft en vrijelijk over de Keure te zien wandelen. Zo gebeurde het wel eens dat « *contrarie den keuren van privilege* » Blankenbergenaars aangehouden werden « *up den vrijen kercwech deser voorseyder stede hemlieden gaende ende commende ten dienste Gods* » (11) !

(5) A.R.A.B., *Rekenkamer*, nr. 32.220.

(6) M. GACHARD, *Collection des voyages des souverains des Pays-Bas*, Brussel, 1876-1882. Zie *Itinéraire de Philippe le Beau*, in deel I, blz. 244-245 : « Le lundi, XIX de décembre (1502), Monsieur print congé du roy et de la roïne, non sans grands regrets ... et après de Madame, laquelle menoit grandt deuil du partement de monseur son mary... ». Johanna beviel in Spanje in 1503 van een zoon nl. Ferdinand. Het was Stevin Teerlinck die te Blankenberge « de goede tydinghe brochte dat onse ghenadeghe prinsesse gheleghen was in Spaengien van eenen zuene ». A.R.A.B., *Rekenkamer*, nr. 32.221.

(7) Sedert het begin van de maand mei was Filips de Schone te Brugge : « ... dat de goede lieden vander wet warachteghe tydynghe hebben dat onze gheduchte heere ende prince by der gracie Gods van desen avonde commen ende zyn sal binnen deser zynder stede van Brugge ». S.A.B., *Hallegeboden 1503-1513*, fol. 26, 2 mei 1504.

(8) A.R.A.B., *Rekenkamer*, nr. 32.222.

(9) Idem, *ibidem*.

(10) J. COLENS, o.c., blz. 175.

(11) A.R.A.B., *Rekenkamer*, nr. 32.233, a° 1515 (n.st.).

Een ander 'grensprobleem' was er een van financiële aard. Dit verklaart zich als volgt.

Te Blankenberge, alsook in andere steden, hief men hogere lasten op bier en wijn dan in het Brugse Vrije. Zo waren een paar pientere Uitkerkenaars dicht bij de grens van Blankenberge, op de Keure, herberg gaan houden en telden er talrijke klanten van over de scheidingslijn. Immers het prijsverschil van bier en wijn stimuleerde de dorstige Blankenbergenaars daar hun drank te halen en er te gaan drinken, dit « *te grooten scaden ende achterdeele vande voornoemde stede* » !

De steden hebben dan ook getracht deze herbergen uit de onmiddellijke omgeving van hun grondgebied te laten weren. Dit bekwamen ze van Filips de Schone die verbod oplegde te brouwen en drank te schenken binnen de halve mijl rondom een stad (12).

De drankslijters van op de Keure stoorden zich echter niet aan dit verbod. Over en weer gepraat met het Vrije en « *zeickere ghedeputeerde vanden prochie van Uitkercke* » (13) hielp niet zodat op 13 februari 1504 de baljuw van Blankenberge de « *tappers ende brauwers* » gevangen nam omdat ze « *ghetapt ende ghebrauwen hadden contrarie den octroye van die van Blanckenberghe* » (14).

Doch die verordening van de vorst en zelfs het ingrijpen van de baljuw schenen weinig resultaat op te leveren ... onderdanen van het Vrije bleven « *tusschen der kercke ende der voorseide stede taverne houden* » en wijn en bier verkopen (15). Ondanks het groot financieel verlies kon ook de stad Blankenberge zeer weinig aan de situatie verhelpen. Vooreerst had de magistraat van de stad aldaar geen zeggenschap en daarbij waren het de eigen onderdanen die « *onder tdexele dat heuren principalen dryncpit licht tusschen de voorseide kercke ende keure, hemlieden vervoorderen by daghe ende by nachte by bornecannen ende anderssins aldaer wyn ende bier te haelene ende tzelve binder voorseide stede te brynghen ende slyten* ». Er bleef de Blankenbergse burgemeesters en schepenen niets anders over dan met hun collega's van het Vrije, « *zo zy te meer stonden ghedaen hebben* », de zaak te regelen. Dit gebeurde op 1 mei 1538 (16).

Het Vrije verbood de herbergen op de Keure en de verkoop van drank, maar liet er wel de brouwerijen en andere neringen toe. Ter compensatie voor het verlies aan inkomsten moest Blankenberge zowel aan Uitkerke als

(12) Idem, *ibidem*, nr. 32.220, a° 1502-1503 (n.st.): « ... vercreghen hebbende ... zeickere lettren van octroye als datmen binnen der halver mile buten den palen van dese stede, niet en zoude mueghen taverne houden, cabaretten noch brauweryen, noch vercoopen wyn, broot noch bier ... ». Voor Brugge, zie S.A.B., *Rekening 1500-1501*, fol. 98<sup>v</sup> en *Hallegeboden 1503-1513*, fol. 49 alwaar verwezen wordt naar « den octroie ons gheduchts heeren » omdat de Bruggelingen bier en wijn blijven halen « buten den scependomme van deze stede ».

(13) Idem, *ibidem*, nr. 32.221, a° 1503-1504 (n.st.).

(14) R.A.B., *Registers Vrije*, nr. 243, fol. 47<sup>v</sup>.

(15) A.R.A.B., *Rekenkamer*, nrs. 32.252 en 32.253.

(16) R.A.B., *Bundels Brugse Vrije*, nr. 4310. De auteur van het boek *Uitkerke* (M. Coornaert, *Uitkerke*, 1967) las verkeerdelijk de datum, zie blz. 50.

aan het Vrije een jaarlijkse som betalen. Deze schikking schijnt met veel moeite en ook slechts tijdelijk (17) resultaat opgeleverd te hebben.

In de 18e eeuw is de herberg 'Het Brughsche Vrije' in volle uitbating (18). Daarbij vinden de Blankenbergenaars het sluitingsuur van hun eigen drankhuizen te vroeg zodat « *alswanneer sij belet worden te drincken naer de heure bij de politiguen vervat, hun begeven ter prochie van Uijtkercke* » (19).

In de loop van de 18e eeuw is de Blankenbergse magistraat gaan uitzien naar een definitieve oplossing van dit aanslepend probleem, nl. de stadsgrenzen verleggen tot aan het kerkhof (20) !

Daarom richtten burgemeesters en schepenen zich in een schrijven van 26 oktober 1734 tot de vorst (21). Hun argumentatie, die niet zonder enige overdrijving is, kunnen we als volgt samenvatten.

Ze wijzen er in hun schrijven op hoe, zoals weleer, zee en wind opnieuw de stad bedreigen « *puis qu'il y a deja une rue, la plus part habitee par des pêcheurs, presque ensevelie sous les sables de dunes* ». Verder hoe ze met plaatsgebrek kampen voor de bouw van nieuwe woningen, vermits hun grondgebied zich als een smalle strook langs het duin heen uitstrekt. Tenslotte verzoeken ze, dit in ruil voor een zelfde oppervlakte, hun territorium landinwaarts, binnen het Brugse Vrije, uit te breiden « *pour la plus grande seureté de leurs habitants* » en ook omdat hun parochiekerk zich aldaar bevindt.

Deze kwestie is echter blijven aanslepen, het bleef een « *geprojecteerde verlandinghe* » (22) en intussen stapelden de wrijvingen tussen het bestuur van de vissersstad en dat van het Vrije zich op.

---

(17) Reeds op 27 februari 1551 trad het Vrije binnen de Keure op om een zekere Sander de Vloghe en Jan de Cock te verbieden « aldaer bier te tappene ofte met kannen uut te ghevene volghende zeker appointement tanderen tyden ghemaect met die vander voornoemde stede van Blanckeberghe ». R.A.B., *Registers Vrije*, nr. 290, fol. 57<sup>v</sup>.

(18) Kerkarchief Sint-Antonius, *Rekening*, nr. 14, fol. 58.

(19) R.A.B., *Oud archief Blankenberge*, nr. 18, fol. 5.

(20) In 1447 (n. st.) had de magistraat reeds een intense doch vergeefse poging gedaan om zijn parochiekerk binnen het stadsgebied te krijgen. A.R.A.B., *Rekenkamer*, nr. 32.180, passim :

« Item XXVIen in maerte a° XLVI ghetrucken te Brugghe omme te sprekenne met eenighe vanden Vrijen te wetene hoe wij best zouden vercrijghen onze kuergherechte bet uut ghestelt als dat onze kerke ware binnen der stede ... ».

« Item IIen in wedemaend ghetrucken inde camer vanden Vrijen begheerende huerlijeder ghedeputeyde omme te verlijckene van onzen palen also zij ons langhe belooft hadden, of dat zij ons zecghen wilden waer omme dat niet wezen mochte ... ».

« Item daer naer over achte daghen weder ghetrucken ten Vrijen zo was ons verandwoord dat zij commen zouden met die van Uutkerke bezien wat plecken wat wij hem gheven wilden over de plecke die wij begheerden ... ».

(21) R.A.B., *Oud archief Blankenberge*, nr. 15, fol. 84<sup>v</sup> en vlg.

(22) Het voorstel tot grondverwisseling van 1734, in tegenstelling met dat van 1788, omvatte 43 gem. 2 lijnen 33 roeden genomen uit het westelijk stadsgebied in ruil voor een zelfde oppervlakte rondom het kerkhof. Zie R.A.B., *Kaarten en plannen*, nrs. 448 en 545.

Hun relaties illustreren zeer duidelijk de partikularistische mentaliteit van beide instanties.

- Op 14 april 1774 weigerde de Blankenbergse magistraat aan kommissarissen van het Vrije de toegang tot de Sint-Antoniuskerk om er een onderzoek in te stellen in verband met inbraak en diefstal (23).
- In de zomer van hetzelfde jaar verzette de stad zich aanvankelijk tegen de werken aan de duinen onder toezicht van het Vrije (24).
- Op 1 september 1774 lieten burgemeesters en schepenen twee borden weghalen, aan de west- en de oostkant van de stad in het duin geplant, met verbod de ankers der schuiten in of over de duinen vast te maken. Ze waren er immers door het Vrije aangebracht (25) !

Het spreekt vanzelf dat het Vrije slechts op een geschikte gelegenheid wachtte om terug te slaan en de Blankenbergse magistraat te vernederen. Nog geen jaar later, nl. op 29 juni 1775 naar aanleiding van de processie op het feest van de H. Petrus, was het de beurt aan de magistraten van het Brugse Vrije om te triomferen. Op hun bevel wachtte de Berijder (26) de processie op aan de grens van het kerkhof en plaatste zich samen met twee dienaars, bij het betreden van de Keure, « *d'une vole agile et rapide, à l'improvu dans la procession* » onmiddellijk achter het H. Sacrament ... vóór de maigstraat van de vissersstad !

Gewoonlijk stapte de Berijder naast of achter burgemeesters en schepenen « *pour empecher ou appaiser les desordres* ». Deze maal was zijn optreden er daadwerkelijk op gericht het stadsbestuur openlijk te vernederen en duidelijk aan te tonen, hoe eenmaal op de Keure, het Vrije daar de hoogste jurisdictie voerde. Het gevolg was dat « *la dévotion publique en fut troublée et que des murmures remplaceoient les prières* ».

Burgemeesters en schepenen voelden zich ten eerste in hun eer gekrenkt en beklaagden zich bij de keizerin in een uitvoerig schrijven van 16 augustus 1775 over het gebeuren (27).

Zij wezen op het oktrooi van 1505 « *par le quel il est defendu a tous et a un chacun, de molester, executer, arreter ou troubler en maniere quelconque les habitants de Blanckenberghe qui vont et viennent de l'église* ». Overigens, schreven ze, was er geen reden voor dergelijke handelwijze, omdat steeds het gezag van het Brugse Vrije openlijk op de Keure gerespecteerd werd door er symbolisch de « *roede van justitie* » gebogen te houden. Ze richtten dan ook het verzoek tot Hare Majesteit, de Berijder te gelasten naast of achter hen in de processie alover de Keure op te stappen zoals vroeger.

(23) Idem, *Bundels Brugse Vrije*, nr. 4310. Betoog door de magistraat van het Vrije over de grievende akties vanwege burgemeesters en schepenen van Blankenberge.

(24) Idem, *ibidem*.

(25) Idem, *ibidem* en *Oud archief Blankenberge*, nr. 18, fol. 184 en vlg.

(26) Een Berijder stond aan het hoofd van een ambacht — zo bestond het Brugse Vrije in de 16e eeuw uit 35 ambachten, o.a. Zuienkerke, Uitkerke, Meetkerke, Houtave, enz. L. GILLIODTS - VAN SEVEREN, *Coutume du Franc de Bruges*, deel II, Brussel, 1879, blz. 680. De Berijder hier in kwestie was die van het ambacht Zuienkerke en niet die van het ambacht Uitkerke ! R.A.B., *Bundels Brugse Vrije*, nr. 4310 : « Den onderschreven Berijder van den ambagte van Zuijkenkerke verclaert ... ».

(27) R.A.B., *Bundels Brugse Vrije*, nr. 4310. J. COLENS, o.c., blz. 176-180.

De versie van de Berijder (28) en van het Vrije (29) over het incident is ons bekend. Uit het omstandig relaas vanwege het bestuur van het Brugse Vrije blijkt duidelijk hoe het met een kleingeestige mentaliteit meespeelde en hoe het optreden van de Berijder een tegenzet was voor de vernederingen van 1774.

Op 7 februari 1776 verbood Maria Theresia zowel Berijder als andere gerechtsdienaars van het Vrije in de processies mee op te stappen. Zij mochten zich voortaan slechts inlaten met het handhaven van de orde op de Keure (30) !

Aan die vervelende situatie, waarbij het kerkhof met kerk binnen vreemd grondgebied lag, is tenslotte kort vóór het einde van het « Ancien Régime » een einde gekomen. Het verzoek van 1734 tot ruilen van een deel van het stadsgebied met het Brugse Vrije kreeg in 1788 zijn beslag.

Het is niet onwaarschijnlijk dat de ver gevorderde plannen tot de bouw van een schuilhaven de 'verlanding' in de hand hebben gewerkt. Dank zij de grondwisseling had men de haven, volgens het plan door de Brugse landmeter J. Goethals uitgewerkt, binnen de stadsgrenzen kunnen realiseren. Goethals voorzag de schuilhaven ten westen van het kerkhof (ongeveer ter hoogte waar heden de K. Deswertlaan op de de Smet de Naeyerlaan uitloopt) met een vaargeul in noordwestelijke richting (31).

De argumentatie die de vissersstad in de 80-tiger jaren gebruikte voor de grondverwisseling was nog steeds dezelfde als die van het jaar 1734, nl. de behoefte aan grond voor de bouw van nieuwe woningen !

Op 3 januari 1788 maakte het centraal gezag het voorstel en de vraag van de Blankenbergse magistraat over aan die van het Vrije met daarbij het uitdrukkelijk verzoek « *dat het Magistraet s'Lants vanden Vryen de hand zaude leenen om aen te gaen sekere verlandynge met die der geseijde stad ende port van Blankenberge omme bij middel dies aen de zeeluyden ende visschers te konnen besorgen een voordeeliger ende meerder getal van woonsten* » (32).

Na diverse kontakten, beraadslagingen en schouwingen ter plaatse bereikten beide partijen reeds op 24 februari volgende overeenkomst (33) :

1. Uit het grondgebied Uitkerke (= Brugse Vrije) worden 45 gemeten 2 lijnen 13 roeden bij Blankenberge gevoegd.
2. In ruil staat Blankenberge dezelfde oppervlakte af aan Uitkerke.
3. Niettegenstaande het verschil in lasten, blijven de eigenaars of pachters der landen bij Blankenberge gevoegd, dezelfde belastingen als vroeger betalen.
4. Hetzelfde geldt voor de eigenaars of pachters der gronden aan Uitkerke afgestaan, maar het verschil tussen de taxatie van het Vrije en die van de stad, komt ten goede aan Blankenberge.

(28) Idem, *ibidem*.

(29) Idem, *ibidem*.

(30) Idem, *ibidem*. Eveneens R.A.B., *Oud archief Blankenberge*, nr. 18, fol. 233.

(31) Idem, *ibidem*, nr. 7551. Laten we hier terloops opmerken dat spijs de continue inspanningen, het Blankenbergs verzoek slechts in 1863 verhoor kreeg. Voor de schets van het plan Goethals, zie M. Coornaert, *o.c.*, bijgevoegde kaart tussen blz. 76 en blz. 77.

(32) Idem, *ibidem*, nr. 5270.

(33) Idem, *ibidem*. Zie kaart fig. 2.

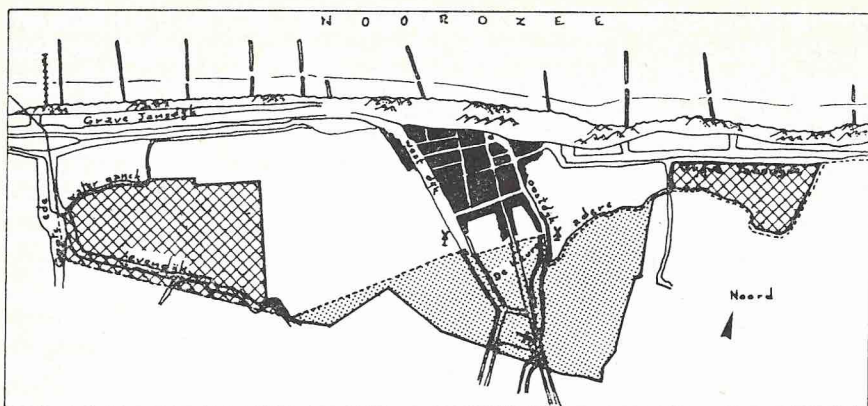


Fig. 2 — De ruiling van 1788.

Geruit : 45 gem. 21. 13 r. bij het Brugse Vrije  
 Gestipt : 45 gem. 21. 13 r. bij Blankenberge

5. Voor het nakomen van punt 3 en 4 zal de ontvanger van Uitkerke jaarlijks het bedrag van de publieke heffing aldaar aan de ontvanger van Blankenberge voorleggen.
6. Beide partijen zullen deze regeling aan de goedkeuring van het centraal gezag onderwerpen.

Op 26 februari 1788 volgde de bekrachtiging van deze overeenkomst door het centraal gezag (34), waardoor na meer dan vier eeuwen de Blankenbergenaars opnieuw over eigen grondgebied ter kerke konden gaan !

Te Brugge werden nieuwe « *arduynse paelsteen*en » besteld en op 4 en 5 maart veegde men de spons over de vroegere 'grensincidenten' : « *Betaelt aen Joannes Leupens concierge deser stede 12 p. 16 sch. 8 gr. over het dineren van de heeren gecommiteerde van den Landen van den Vrijen benevens de heeren gecommiteerde van desen collegie in het placeren de paelsteen*en in het gescheet van dese jurisdictie ende de gonne van den Lande van den Vrijen » (35).

In 1889 werd de Sint-Antoniuserkerk gesloten en werd de nieuw gebouwde Sint-Rochuskerk tot parochiekerk verheven. Met de eeuwwisseling kwam er eveneens een wijziging in de parochiegrens (= stadsgrens) van 1788.

Naar het voorbeeld van Brugge, alsdan volop bezig met de realisatie van het havenkompleks Brugge-Zeebrugge, zag ook Blankenberge naar gebiedsverruiming uit. Daartoe werden op de gemeenteraadszitting van 27 april 1900 de plannen van de heer Vande Castele, conducteur van bruggen en wegen, voorgelegd. Beide plannen voorzagen een uitbreiding van het grondgebied ten koste van Uitkerke : aan de oostzijde tot aan het geplande grondgebied Brugge en aan de westkant tot aan de Evendijk.

(34) Idem, *ibidem*.

(35) Idem, *Oud archief Blankenberge*, Rekening nr. 177, fol. 12 en fol. 17.

In de zitting wees raadslid Cosyn erop « dat deze dubbele uitbreiding schoon is in den schijn, maar in wezenlijkheid eene slechte zaak is. Hij zou daarom willen zien dat de uitbreiding enkel gevraagd worde al den oostkant, langs waar zij voordelen kan opleveren. Moest zij ooit gebeuren al den westkant, ons armbestuur zou een derde meer moeten uitgeven dan tegenwoordig en de bewoners van dit nieuw gebied zouden niet lang wachten van verbeteringen te vragen — zoals steenwegen, riolen, enz. — die de stad zouden ruïneren ». Butaye trad zijn zienswijze bij waarna de raad besliste « met eenparigheid de uitbreiding te vragen langs den oostkant alleen en tot aan Brugge-zeehaven ».

In de daarop volgende maanden echter boog en bezon het schepencollege zich opnieuw over deze plannen en zette in een schrijven van 2 oktober aan de gemeenteraad zijn standpunt uiteen (36).

Burgemeester en schepenen wezen erop hoe binnenkort het wetsontwerp tot uitbreiding van Brugge ter stemming komt en hoe de regering akkoord is terzelfder tijd « *une double extension territoriale en notre faveur* » voor te leggen ! Derhalve oordeelde het college « *qu'il est notre devoir de profiter de ces dispositions bienveillantes du gouvernement et que ce serait une faute impardonnable de ne pas le faire* ».

De argumentatie om op het voorstel in te gaan, kwam hierop neer :

1. De heer Franchomme (37), uitbater van een badendienst te Uitkerke aan de oostzijde van de stad, wordt een geducht konkurrent « *par la modicité de ses prix* ». Door de verlegging van de stadsgrens tot aan Brugge zou deze konkurrentie verdwijnen en wordt het « *une opération heureuse et avantageuse pour notre administration et pour tous ceux de nos administrés qui vivent de l'industrie balnéaire* ».
2. Ondanks de minder interessante zone ten zuiden en ten westen, namelijk « *une population assez dense, appartenant en grande partie à la classe ouvrière ... qui grèvera assez lourdement le budget de notre bureau de bienfaisance* » is het toch niet duldbaar dat Blankenberge belastingsplichtig blijft aan Uitkerke voor zijn haven en sanitaire instellingen. Evenmin gaat het op dat de stad afhankelijk is van het 'erbarmen' van de Uitkerkse gemeenteraad voor de aanleg van een kerkhof en een stortplaats !

Het besluit van de gemeenteraad was dan ook de voorgestelde expansie zowel aan de oost-, zuid- en westkant aan te vragen.

De wet van 12 augustus 1901 bevestigde de wijziging van de grensscheiding tussen Blankenberge en Uitkerke en de aanhechting van 162 ha 1 a 81 ca (38). Op die wijze herwon de badstad niet alleen de twee uiterste zones van haar grondgebied (in 1788 aan Uitkerke afgestaan) doch verkreeg daarbij heel wat meer ruimte om nieuwe woonwijken aan te leggen !

(36) Gemeenteraadszitting van 5 oktober 1900. Dit schrijven is in het Frans opgesteld !

(37) De heer E. Franchomme was van Brussel en de gemeente Uitkerke had hem het recht afgestaan tot uitbating van het zeestrand op haar grondgebied. Zie M. Coornaert, o.c., blz. 73.

(38) Staatsblad, 3de Kwartaal, blz. 3686. Dit betekende voor de parochie een aangroei met bijna 600 zielen, zie Liber Memorialis Sint-Rochus : « 1901 — Mense Septembris pars Parochiae de Uutkerke Parochiae Blancobergensis addita fuit. Hujus partis incolae sunt quasi sexcenti ».



Maar in weinige jaren is er veel veranderd. De binnenstad geraakte onmiddellijk volgebouwd en ingevolge nieuwe verkavelingen en de komst van jonge mensen is de Sint-Antoniusparochie kort na wereldoorlog 2 tot een volwaardige en dynamische gemeenschap uitgegroeid. Verder voegde een koninklijk besluit van 27 mei 1970 de gemeenten Blankenberge en Uitkerke samen tot één enkele gemeente onder de benaming Blankenberge : daarmee is dan ook het doek gevallen over de vele en lange grensperikelen tussen beide burenen.